

Maakuntajohtajan tiimi / Rauhamäki Tatu

valtiovarainministerio@vm.fi

VM064:01/2012

Lausunto selvitysmiehen luonnoksesta hallituksen esitykseksi valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta

Hallituksen kuntauudistuksen yksi hyvin merkittävä osa on valtionosuusuudistus. Uudenmaan liitto pitää valtionosuusuudistusta tarpeellisena ja se tulee saattaa voimaan mahdollisimman pian. Uudenmaan liiton mielestä myös uudistuksen suunniteltuja siirtymäaikoja on syytä harkita lyhyemmiksi kuin nyt kaavailtuja.

Lausuntokierroksella olevan VOS esityksen peruslinja on hyvä

Uudistuksen lähtökohtina ovat valtionosuusjärjestelmän yksinkertaistaminen, selkeyttäminen ja kannustavuuden parantaminen. Näihin ylä-tason tavoitteisiin pyritään muun muassa valtionosuuskriteerien läpinäkyvyyden edistämällä ja kriteerien lukumäärän vähentämällä. Tämä peruslinjaus on oikea.

VOS esityksen kriteerien perusteet

Selvitysmiehen esitys perustuu VATT:n ja THL:n tutkimuksiin sekä OKM:n teettämään tutkimukseen vanhempien koulutustaustan vaikutuksista oppimistuloksiin. Näin tulee ollakin, koska luotettavien ja neutraalien tutkimuslaitosten tutkimukset ovat välttämättömiä VOS kriteerien perusteiksi.

VOS esityksen mukaan suurin muutos nykyjärjestelmään verrattuna on, että kuntien välinen kustannusten taseaus pohjautuu enemmän väestön sairastavuuseroihin ja vähemmän ikärakenne-eroihin. Tällä linjauksella on suurehkoja kuntakohtaisia vaikutuksia. Se on kuitenkin hyvin perusteltu, koska linjaus pohjautuu uusiin tutkimuksiin.

VOS-järjestelmä kannustamaan kuntia parempaan talouden pitoon

VOS esityksen tavoitteet ja suuret linjat ovat hyvin perusteltuja. Ne toteutunevat pääosin hyvin esityksen yksityiskohtaisilla kriteereillä. Jatkovalmistelussa on perusteltua pohtia vielä, voisiko toteutettava valtionosuusuudistus kannustaa kuntia myös entistä parempaan talouden pitoon. Vaikka VOS ei sinänsä ole ensisijainen instrumentti tähän

tarkoitukseen, ovat julkisen talouden haasteet niin suuret, että eri järjestelmät tulee valjastaa kestävyysvajeen korjaamiseen.

Saaristo-osakunnat tulee säilyttää VOS järjestelmässä

Saaristolaisuus tuo kunnille lisäkustannuksia. Elinvoimainen saaristo on suuri rikkaus myös mantereella asuville ihmisille. On suuri riski, että saariston elinvoimaisuus näivettyy, jos saaristo-osakunnat ovat VOS järjestelmän ulkopuolella.

Kuntauudistuksen ja siihen liittyvän valtionosuusjärjestelmän (VOS) uudistamisen tarve

Hallituspuolueet ja kaksi suurinta oppositiopuoluetta saavuttivat yhteisen näkemyksen sosiaali- ja terveystoimen (SOTE) uudistuksen peruslinjasta 23.3.2014. Uudenmaan liiton käsityksen mukaan puolueiden sopima SOTE-uudistuksen peruslinja ei poista tarvetta kuntauudistukselle eikä myöskään valtionosuusuudistukselle. SOTE-uudistuksen rahoitusmalli on vielä ratkaisematta. Nyt lausuntokierroksella oleva VOS-uudistusehdotus tulee päivittää sen jälkeen, kun SOTE-uudistuksen rahoitusmalli on tiedossa.

Ossi Savolainen
maakuntajohtaja

Jakelu

Valtiovarainministeriö
UML / Kirjaamo